

ΤΑ ΑΚΙΔΟΓΡΑΦΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΓΓΑΙΟΥ

Ὑπὸ Νίκου Κ. Μουτσόπουλου

Σελ. 38, εἰκόνες 44, Χάρτης Ν. Δ. Παγγαίου καὶ 8 πίνακες.

Ὅπως σημειώσαμε στὸ προηγούμενο τεύχος τοῦ Δελτίου, τεύχος 8, τόμος δωδέκατος, σελίς 256, ἡ ἐργασία αὐτὴ τοῦ Καθηγητῆ Μουτσόπουλου χαρακτηρίζεται ὡς ἡ πρώτη καὶ ἀριώτερη σχετικὰ μὲ τὰ Ἑλληνικὰ βραχογραφήματα.

Παρατηροῦμε: ὅτι «ἡ ἐπίσημη ἀρχαιολογία, δυστυχῶς δὲν ἔχει ἀσχοληθῆ μὲ τίς περιοχές, πού μένουν ἀκόμα ἄγνωστες στὴν ἐπιστήμη». Εἶναι ἀλήθεια ὅτι στὴν Ἑλλάδα περιοχές πού βρίσκονται κοντὰ στίς ἕδρες τῶν ἐρευνητῶν πού εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστο ἡ Ἀθήνα καὶ ἡ Θεσσαλονίκη, ἐρευνῶνται καλύτερα. Ἐνῶ ὅσο πιὸ μακριὰ ἀπὸ τίς δύο πόλεις, ἡ ἔρευνα σχεδὸν εἶναι παρθένα, καὶ ὄχι μόνον στὴν ἀρχαιολογία.

Τὰ ὑπολείμματα λιμναίων οἰκισμῶν, τίς πρωτόγονες λιμναῖες ἐγκαταστάσεις διαδέχθησαν ἀρχαῖες πόλεις. Ἀλλὰ αὐτὸ θὰ ἀποδείξῃ γιὰ μιὰ ἀκόμα φορὰ τὴν διαδοχὴ τῆς κατοικίας τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὸ σπήλαιο, στὴν λιμναία ἐγκατάσταση μέχρι τὴν ὀργάνωση τῆς κοινωνίας σὲ χωριό, κλπ. Ὅπως ἔχει διαπιστωθῆ ἡ συνέχεια τῆς λατρείας ἀπὸ τὴν εἰδωλολατρεία στὸ σπήλαιο στὴν χριστιανικὴ θρησκεία στὸ σπήλαιο - ἐκκλησία.

Θὰ λέγαμε ὅτι οἱ περιοχές μὲ ἀποξηραμένες λίμνες εἶναι ἕνας τόπος κατάλληλος γιὰ ἔρευνες. Στὰ γύρω μικρὰ σπήλαια καὶ ἀκόμα στὰ στέγαστρα πιστεύω ὅτι θὰ ὑπάρξουν ἐκπλήξεις γιατί ἡ λίμνη προσέφερε πολλὰ στὴν ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τροφή μέχρι προστασία (πασσαλόπηχτοι οἰκισμοί). Ἐδῶ θὰ ὑπάρχουν ἀποδείξεις κατοικίας τοῦ προϊστορικοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ μήπως αὐτὸ δὲν ἔχει ἤδη γίνῃ πραγματικότης μὲ τὰ μικρὰ σπήλαια πού βρίσκονται στίς ὄχθες τῆς λίμνης Κάρλας Θεσσαλίας; Βρέθηκαν καταπληκτικὲς προϊστορικὲς ζωγραφιές πού γιὰ λόγους ἀσφαλείας τοὺς δὲν ἔχουν ἀνακοινωθῆ οἱ θέσεις τοὺς. Ἡ προϊστορικὴ ἀρχαιολογικὴ ἔρευνα μὲ στόχο τίς περιοχές τῶν παλαιῶν λιμνῶν θὰ βρῆ ἴσως τὸν δρόμο

της τόσο προς την αρχαιολογία όσο και την ανθρωπολογία για τις πρώτες κοινωνικές ομάδες του ανθρώπου.

Ο Καθηγητής Μουτσόπουλος αναφέρει πώς τα σπήλαια του Παγγαίου διατηρούν ακόμα σπουδαίες αποδείξεις καταφυγής σ' αυτά ανθρώπων κατά την νεολιθική εποχή.

Τα άκτιδογραφήματα που παρουσιάζονται έχουν γίνει με την τεχνική της χαράξεως όπών, οι όποιες ολοκληρώνουν ένα σχέδιο. Στην Ίταλία είναι γνωστές με την αυτή τεχνική άπεικονίσσεις κυρίως ανθρώπων στην περιοχή της Βαλκαμόνικας. Ένώ στην Ελλάδα όμοιάζουν με τα σχέδια των θράχων της κορυφής Άρωνιου νήσου Νάξου. Ωρισμένα από τα σχέδια των θράχων της κορυφής Άρωνιου γιατί δεν γνωρίζουμε ακριβώς τι θέλουν να μεταδώσουν. Χρονολογικά τα άκτιδογραφήματα δεν μπορούν να καθορισθούν και φαίνεται ότι ή έρευνα του Καθηγητού διαθέτει και στοιχεία από ομάδες χαραγμάτων σε σπήλια του Ν. - Ν.Δ. Παγγαίου. Κέντρο των έρευνών είναι ή περιοχή της Παλαικόμης.

Τα θέματα των άκτιδογραφημάτων είναι ζώα, άνθρωποι, τόξα δόρατα, κυνηγοί όπλισμένοι, καθαλάρηδες με δόρατα, άσπίδες και σπαθιά.

Οί μέχρι σήμερα συλλογές στοιχείων για τα άκτιδογραφήματα και λοιπά ζωγραφικά έργα του πρωτόγονου ανθρώπου δεν ήταν όργανωμένες. Καί αυτό είναι μεγάλο μειονέκτημα διότι: δεν έχει ύπάρξει ομάδα έρευνητών που ν' άσχοληθή έντατικά με την καταγραφή όλων των γνωστών αύτών έργων, που ένώ ή παρουσία τους θέλει κάτι να μάς μεταδώση δεν ξέρουμε να τα έξηγήσουμε. Ο Καθηγητής Μουτσόπουλος έχει δυνατότητες όργανώσεως μιας τέτοιας ομάδας, παρ' όλο που είναι γνωστές οι πολλές και ένδιαφέρουσες εργασίες που έχει έπωμισθή. Άλλά μέσα σ' όλους τους τομείς που έρευνά και μελετά νομίζουμε ότι είναι σε θέση να δώση σωστική λύση στο θέμα με την έρευνα και καταγραφή των μνημείων πρωτόγονης τέχνης του Έλλαδικού χώρου. Σημειώνεται δε ότι ήδη ύπάρχει μια μικρή ομάδα που άποτελείται από τους Β. Παπασωτηρόου, Σ. Δελή, Π. Μητρόπουλο εύχόμαστε δε την διεύρυνσή της με πρόσωπα που θα ήθελαν ν' άσχοληθούν στον τομέα αυτό.

LFS GRAVURES RUPESTRES DU MONT PAGAION

Présentation du livre du professeur Moutsopoulos, concernant les gravures découvertes sur les rochers du mont Pagaion, faites à la manière de trous se succédant sur le contour des lignes désirées, qui constituent, tout comme les gravures trouvées dans les grottes des régions des lacs desséchés, un des signes principaux de l'époque néolithique.